

**Колодяжна Т.М., студентка**

Запорізький національний технічний університет, Запоріжжя

*Науковий керівник – к.е.н., доц. Фатюха Н.Г.*

## **ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА СТАТИСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Відповідно до Закону України від 16 квітня 1991 року «Про зовнішньоекономічну діяльність» [1], зовнішньоекономічна діяльність — діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами (п.8 ст. 1). В Господарському кодексі України, зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання є господарська діяльність, яка в процесі її здійснення потребує перетинання митного кордону України майном та (або) робочою силою (ст. 377) [2].

Предметом статистики ЗЕД виступає кількісна сторона зовнішньоекономічної діяльності регіонів, а також країни в цілому в конкретній якісній прояві.

Прикладні статистичні дослідження, організовані в рамках кожної з підгалузей статистики зовнішньоекономічної діяльності, володіють своєю специфікою і можуть розглядатися самостійно.

Зовнішня торгівля товарами – це отримання даних щодо зовнішньої торгівлі товарами для потреб складання зовнішньоторговельного і платіжного балансу України, оцінки розвитку економічних взаємовідносин України з іншими країнами світу.

Формування даних статистики зовнішньої торгівлі товарами здійснюється на основі "Методологічних положень статистики зовнішньої торгівлі України", затверджених наказом Держкомстату України від 07.12.2006 №588 (у редакції наказу Держстату України від 25.12.2013 №413 [3].

Статистичні спостереження за обсягами зовнішньої торгівлі товарами здійснюються на основі даних вантажних митних декларацій (ВМД), які запо-

вноють декларанти при митному оформленні товарів, з дорахуванням обсягів сальдо-перетоків електроенергії, нафти сирової та природного газу (ДП "Енерго-ринок", Мінпаливенерго та НАК "Нафтогаз України"), а також статистичних звітів підприємств і організацій України щодо експорту-імпорту товарів, що не підлягають митному декларуванню (ф. № 5-ЗЕЗ (місячна) "Звіт про експорт (імпорт) товарів, що не проходять митного декларування", № 14-ЗЕЗ (квартальна) "Звіт про придбання (продаж) товарів для забезпечення життєдіяльності транспортних засобів, потреб пасажирів та членів екіпажу").

У статистиці зовнішньої торгівлі товарами України враховуються всі товари, що додаються до запасів матеріальних ресурсів України або відраховуються з них у результаті їх ввезення (імпорту) у межі, чи вивезення (експорту) за межі її митної території. Україна використовує загальну систему торгівлі, як це рекомендовано методологічними дослідженнями Статвідділу ООН (1998р.) "Статистика міжнародної торгівлі товарами: концепції і визначення".

За результатами статистичного спостереження щодо зовнішньої торгівлі товарами розраховуються показники вартості експорту/імпорту та кількості експорту/імпорту.

Зовнішня торгівля послугами- отримання даних щодо зовнішньої торгівлі послугами для потреб складання зовнішньоторговельного і платіжного балансів України, оцінки розвитку економічних взаємовідносин України з іншими країнами світу.

Формування даних статистики зовнішньої торгівлі послугами здійснюється на основі "Методологічних положень зі статистики зовнішньої торгівлі послугами", затверджених наказом Держстату України від 08.02.2013 №43(зі змінами, внесеними наказами Держстату від 07.03.2014 №58 та від 31.12.2014 №419).

Державне статистичне спостереження щодо зовнішньої торгівлі послугами здійснюється за формою № 9-ЗЕЗ (квартальна) "Звіт про експорт (імпорт) послуг", яка містить інформацію, зазначену у відповідних документах управлінського та бухгалтерського обліку (договорах-контрактах між підприємства-

ми партнерами, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність послугами; актах здачі-приймання робіт; банківських валютних рахунках, платіжних вимогах-дорученнях на виконання або одержання послуг; авансових звітах на відрядження; оборотно-сальдових відомостях).

Державне статистичне спостереження за формою № 9-ЗЕЗ (квартальна) здійснюється на суцільній основі із квартальною періодичністю. Інформація формується за даними підприємств-юридичних осіб та відокремлених підрозділів юридичних осіб, незалежно від розміру, та організаційно-правової форми господарювання, постійних представництв нерезидентів в Україні, які здійснювали експортно-імпортні операції послугами, центральних та місцевих органів виконавчої влади, всіх головних розпорядників державного та місцевого бюджетів.

Формування даних про експорт-імпорт послуг здійснюється на основі результатів зазначеного державного статистичного спостереження та адміністративних даних Міністерства економічного розвитку і торгівлі, Міністерства закордонних справ, Державної прикордонної служби, Державної служби з питань регуляторної політики та підприємництва, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Міністерства інфраструктури, Національного банку.

Результатом проведення державного статистичного спостереження щодо зовнішньої торгівлі послугами є первинна й узагальнена інформація, яка використовується для відстеження обсягів та динаміки експорту-імпорту за географічною структурою та структурою видів послуг з метою одержання всебічної та вичерпної статичної інформації про зовнішню торгівлю послугами для складання зовнішньоторговельного та платіжного балансів України, а також оцінки розвитку економічних взаємовідносин України з іншими країнами світу.

Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності - отримання даних щодо прямих інвестицій в Україну/з України та щодо взаємозв'язків підприємств в рамках відносин прямого інвестування

Формування даних статистики щодо інвестицій зовнішньоекономічної діяльності здійснюється на основі «Методологічних положень з організації державного статистичного спостереження щодо інвестицій зовнішньоекономічної діяльності», затвердженої наказом Держстату від 03.10.2014 №284, із змінами, затвердженими наказом Держстату від 28.03.2017 №70.

Державне статистичне спостереження здійснюється за формами: № 10-зез (квартальна) "Звіт про прямі іноземні інвестиції", ф. № 13-зез (квартальна) "Звіт про прямі інвестиції за кордон", ф. № 11-зез (ВПП) (річна) "Звіт про взаємозв'язки підприємства з прямими іноземними інвестиціями в рамках відносин прямого інвестування", ф. № 12-зез (ВПП) (річна) "Звіт про взаємозв'язки підприємства-прямого інвестора в рамках відносин прямого інвестування.

Дані про прямі інвестиції сформовано на підставі інформації юридичних осіб-резидентів та постійних представництв нерезидентів в Україні з урахуванням адміністративних даних Національного банку України про ринкову вартість прямих інвестицій (акцій, майна тощо) підприємств та установ.

Результатом проведення державного статистичного спостереження щодо інвестицій зовнішньоекономічної діяльності є: обсяг прямих інвестицій в Україну (акціонерного капіталу), обсяг прямих інвестицій з України (акціонерного капіталу), обсяг прямих інвестицій в Україну (боргових інструментів), обсяг прямих інвестицій з України (боргових інструментів).

Інформація про прямі інвестиції є попередньою та використовується НБУ для складання платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції.

Основними статистичними збірниками щодо ЗЕД є: Україна у цифрах, статистичний щорічник України, Регіони України, Зовнішня торгівля України, Зовнішня торгівля України товарами та послугами, Співробітництво між Україною та країнами ЄС.

Висновки: Таким чином, статистика зовнішньоекономічної діяльності представлена формами статистичної звітності і доповнюється адміністративними даними, що використовуються при проведенні цих обстежень. Забезпечення суб'єктів економіки достовірними і своєчасними статистичними даними

відіграє дуже важливу роль у процесі ефективної організації бізнесу та виробництва.

### **Література**

1. Про зовнішньоекономічну діяльність": Закон України від 16.04.1991 зі змінами № 959-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV, зі змінами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
3. Офіційний сайт держслужби статистики України: методологічні пояснення – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>